

10. 10. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Novelizace rodinného práva přeje dohodě - kdy je třeba její uzavření důkladně zvážit?

Takzvaná „rozvodová“ novela má přinést do české rodinné právní reality nový typ rozvodu nazvaného „smluvený rozvod manželství“. Soud zde bez zkoumání existence rozvratu manželství či jeho příčin, bez povinnosti vyslyšet rozváděné a bez přítomnosti kolizního opatrovníka k ochraně nezletilých na jednom jediném jednání (či jiném soudním roku) manželství rozvede. Zde také soud schválí dohodu rodičů o úpravě poměrů nezletilých dětí.

Pro manžele, kteří jsou schopni se na všem domluvit, je možnost rychlého rozvodu na jednom soudním stání dlouho a toužebně očekávána. Důležitost a přínosnost dohody je potom třeba ještě dvakrát podtrhnout právě ve věci nezletilých dětí. Rozvedení manželé totiž musí ještě dlouhé roky společně fungovat jako rodiče a dosažená dohoda může přispět k uklidnění situace mezi nimi. Advokát nebo mediátor navíc rodiče poměrně často ubezpečí, že ve věci nezletilých lze sjednanou dohodu vždy revidovat a že výživné lze při změně poměrů změnit až tři roky zpětně. Zdánlivě tedy - není čeho se bát.

V některých případech se však rodiče uzavřením unáhlené dohody doslova „chytí do pasti“, z níž je velice složité se i po letech probojovat ven a zařídit tak pro své dítě výživné, odpovídající majetkovým poměrům povinného rodiče.

Zejména ten finančně slabší z rodičů, který nemá v ranné fázi rozvodu často ani faktický přístup ke společným financím a který je pod velkým tlakem doslova ze všech stran, se tak rozhodne, že uzavře rychle „alespoň nějakou“ dohodu, aby celý proces posunul dále. **Takový rodič věří, že později případně může dohodu přehodnotit a spravedlivé výživné pro dítě si může vymoci soudně.** Není přitom výjimkou, že jeden z rodičů například z obavy, aby se druhý rodič nedomáhal střídavé péče u velmi malých dětí, raději přistoupí na skutečně výrazně nižší výživné, než jaké by odpovídalo majetkovým poměrům povinného rodiče. Jindy naopak ten z rodičů, který se rozhodl manželství ukončit, přistoupí pro výčitky svědomí na výživné vzhledem k svému příjmu velmi nadsazené.

Po nějaké době potom rodič, kterého už nebaví inkasovat „almužnu“ nebo který naopak není schopen příliš vysoké výživné dále hradit, přichází za advokátem, aby mu vybojoval výživné *spravedlivé*. Zde ovšem naráží na §923 občanského zákoníku, který uvádí, že **(jen a pouze) změni-li se poměry, může soud změnit dohodu a rozhodnutí o výživném pro nezletilé dítě, které nenabýlo plné svéprávnosti**. Ruku v ruce s touto zákonnou úpravou pak jde §475 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních (navazující na svůj předobraz - §163 o.s.ř.). Přitom platí, že změnu poměrů či okolností je třeba posuzovat s ohledem na skutkový stav, při kterém došlo k původnímu rozhodnutí. Teorie navíc v této souvislosti vyžaduje **podstatnou** změnu poměrů, byť to není zcela odůvodněno slovy zákona.[\[1\]](#)

Navzdory přesvědčení řady laiků, kteří si vypočítají odpovídající výživné v jedné z mnoha dostupných „kalkulaček“ na internetu (ale i navzdory přesvědčení řady advokátů) **soud nezkoumá, jaké výživné v tuto chvíli odpovídá majetkovým poměrům povinného rodiče, ale zda vůbec došlo od doby posledního soudního rozhodnutí ke změně poměrů a případně jakým způsobem a u koho (tedy zda u rodiče, dítěte nebo u obou)**. I výrazně podhodnocené (nebo i velmi

nadhodnocené) výživné, které jednou soud na návrh rodičů schválil, tak může zůstat i po letech v zásadě stejné či se změnit jen mírně. Minulé rozhodnutí soudu a v jeho odůvodnění uvedené skutkové okolnosti (jako tehdejší příjmy rodičů, jejich majetkové poměry, zdravotní stav dětí, náklady spojené se zájmovou činností, a tak dále) je totiž třeba brát jako základ pro poměrování změny poměrů jako rodiče tak dítěte.[\[2\]](#)

Abychom si to uměli představit prakticky, pokud se jednou rodiče dohodli, že povinný rodič bude s příjmem 100.000,- platit na sedmileté dítě měsíční výživné ve výši 5.000,- Kč (a soud tuto dohodu posvětil), pak soud musí v případě podání návrhu na změnu výživného mj. zkoumat, zda nyní má povinný rodič vyšší příjmy než v době dohody. Pokud má tento rodič příjmy stále stejné (a ve věci jinak nedošlo ke změně poměrů jinak než prostým plynutím času), pak soud výživné k návrhu nezvýší - či zvýší jen mírně, a to i přesto, že v případě zcela nového návrhu na určení výživného by v identickém případě soud stanovil výživné pro takového dítěte v souladu s doporučujícími tabulkami například ve výši 15.000,- Kč měsíčně.

V případě velké disproporce mezi majetkovými poměry povinného rodiče a navrhovaným výživným pak za stávající právní úpravy soud a kolizní opatrovník situaci důkladně prověřovali a odmítali takto viditelně nevyvážené dohody (k velké nelibosti přinejmenším jednoho z rodičů) schvalovat. Kolizní opatrovník, který zpravidla s rodiči byl před soudním jednáním ve větším kontaktu a měl možnost se podrobněji a neformálněji seznámit s poměry v rodině, pak představoval jakési záchytné síto a také podporu pro finančně nebo i psychicky slabšího rodiče a mohl tak schválení nevyvážené (často vynucené) dohody zabránit. V poměrech rozvodové novely může opatrovník při smluvených rozvodech chybět a zájmy nezletilého zastupují samotní rodiče.

Podotýkám, že soudu stále i po přijetí novely zůstane povinnost rozhodovat v zájmu nezletilého a má také možnost jmenovat kolizního opatrovníka v případě, že okolnosti nasvědčují možnému střetu zájmů rodičů a nezletilých dětí. [\[3\]](#)

Závěr

Zákonodárce jednoznačně preferuje u rozvádějících se manželů dohodu a dává jim možnost rozvést se v takovém případě rychleji a levněji. Dohoda ve věci nezletilých je pak výhodná i z hlediska zachování dobrých vztahů mezi rodiči, což je jistě ku prospěchu dětí. **Přesto bychom zejména za situace, kdy již při smluveném rozvodu nebude nezletilé zastupovat kolizní opatrovník, měli věnovat náš čas a úsilí uzavření dohody spravedlivé a funkční také do budoucna.** Soud sice může rozhodnout o tom, že stav založený schválenou dohodou rodičů se mění, ale učiní tak pouze v případě, že došlo ve věci k podstatné změně poměrů.

Pokud se tedy jeden z rodičů spokojí s výrazně podhodnoceným výživným, ať už tím sleduje jakýkoliv vedlejší cíl, možná tím uzavřel cestu ke spravedlivému výživnému pro své dítě na dlouhé roky dopředu. Horkou jehlou šité a provizorní dohody bychom tedy měli dobře zvážit a jako odborníci - ať již v pozici advokátů či mediátorů - rodiče důkladně upozornit na konsekvence takové dohody. V budoucnu se totiž taková velkorysost může stát zdrojem velké frustrace na straně rodičů, ale i třeba již dospělého potomka, který se marně snaží domoci navýšení výživného při svém studiu na vysoké škole.



Mgr. Jana Štěpničková Strachová,
advokátka



Valíček & Valíčková
advokátní kancelář, s.r.o.

[Valíček & Valíčková, advokátní kancelář](#)

Kanceláře **Brno**: Nám. Svobody 18, Brno

Kancelář **Praha**: The Flow Building, Václavské nám. 47, Praha

Kancelář **Vyškov**: Dukelská 12, Vyškov

Kancelář **Ivančice**: Petra Bezruče 2, Ivančice

Tel.: 770 685 603

email: info@brno-advokatnikancelar.cz



[1] L A V I C K Ý, P . a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních: Praktický komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-8-12]. ASPI_ID KO292_2013CZ. uvádí, že „judikatura i teorie se shodují na tom, že změna poměrů musí být podstatná jak co do svého rozsahu, tak co do časového trvání; nemůže být tedy pouze přechodného rázu. Posouzení, zda se jedná o změnu podstatnou, musí být vždy provedeno ve vztahu ke každému konkrétnímu případu.“

[2] Viz nálezný (ÚS) Ústavní soud - senát ze dne 21.06.2023 sp. zn. III. ÚS 1349/22, který mj. uvádí, že změnou v poměrech je nutno rozumět podstatnou změnu v takových skutečnostech, které tvořily skutkový poklad pro předchozí rozhodnutí soudu.

[3] Opatření směřující ke zjednodušení a zrychlení procesu rozvodu manželství a úpravy poměrů nezletilého dítěte pro dobu po rozvodu; návrh novely občanského zákoníku a dalších souvisejících zákonů, který dne 9.7.2024 prošel prvním čtením v PS ČR.

Další články:

- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)